

Birinci hafta

Soru: Aşağıda yazım yanlış olan cümle hangisidir?

- a) Odamı yeşile boyamış.
- b) O damı yeşile boyamış.
- c) O, damı yeşile boyamış.
- d) Oda mı yeşile boyamış?
- e) Odamı yeşile mi boyamış?

Yanıt: Yukarıdaki şıklarda yazım yanlış olan cümle “d” şikkındadır. Cümlelin doğru yazılışı: “O da mı yeşile boyamış?” cümlesinde “de” bağlacı “o” zamirinden ayrı yazılmalıydı. Bu örnekte görüldüğü gibi bağlaçların tek başına anlamı olmamasına rağmen cümlelin anlamını değıştirebilmektedir. “d” seçeneğindeki cümlelin anlamı, “Herkes yeşile boyamış o da (dahi) yeşile boyamış.” tır. “e” seçeneğinde renk öne çıkarılmıştır.

Metinle ilgili aşağıdaki soruları yanıtlayınız.

SORULAR

1. Yukarıdaki hikâyenin ana düşüncesi nedir?
2. Hasan’ı İstanbul’dan Arabistan’a, halasının yanına gönderen yakınlarının içi rahat mı? Metinden yola çıkarak yorumlayınız.
3. Hasan, Arapçayı anlamaya başladığı halde niçin kimseyle konuşmuyor?
- 4.Yazar, Eskici’yi nasıl betimliyor? Size göre eskici kötü insan olabilir mi?
5. “Türkçenin çekilmediği yerler vatandır.” diyen Yahya Kemal Beyatlı’nın sözünü tartışınız. Bununla ilgili bir metin yazınız.

KENDİMİZİ SINAYALIM

SORULAR

1. Yapılan bir araştırmada tespit edildiğine göre, öğrencinin bir ders saatinde (45 veya

50 dk.) dinleyerek ve izleyerek öğrenebileceği bir konuyu, ders dışında kendi başına

alışarak yeterince öğrenebilmesi için en az kaç saat gereklidir?

a) Dört saat

b) Beş saat

c) Bir buçuk saat

d)  saat

e) İki saat

2. Aşağıdakilerden hangisi dinleme türlerinden değildir?

a) Metni takip ederek dinleme

b) Sorgulayıcı dinleme

c) Eleştirel dinleme

d) Yaratıcı dinleme

e) Gözlem yaparak dinleme

3. Dinleyici, anlatılanları sebep-sonuç ilişkisi kurarak doğruluk, yanlışlık, eksiklik vb.

bakımından değerlendirmeye tabi tutar ve konuşulanları daha önce öğrendiği bilgilerle

karşılaştırarak akıl-mantık süzgecinden geçirir.

Yukarıdaki dinleme modeli aşağıdakilerden hangisidir?

a) Yaratıcı dinleme

b) Eleştirel dinleme

c) Yaratıcı dinleme

d) Pasif dinleme

e) Aktif dinleme

4. Dinleyicinin hem düşünsel hem de fiziksel olarak katılıma en az düzeydedir. Ancak bazen

jest ve mimiklerle, bakışlar ve baş hareketi ile karşılık verilebilir. Bu tür dinleyiciler

konuşmacıyı yormayan soru sormayan dinleme modelidir.

Yukarıdaki dinleme modeli aşağıdakilerden hangisidir?

a) Eleştirel dinleme

b) Pasif dinleme

c) Aktif dinleme

d) Not alarak dinleme

e) Yaratıcı dinleme

5. Bu tür dinlemede, iyi bilinen anlatılan ve anlaşılan öğelerden hareketle yeni sonuçlar

bulmayı, bir sorunu çözme çalışmalarını içerir.

Yukarıdaki dinleme modeli aşağıdakilerden hangisidir?

a) Eleştirel dinleme

b) Pasif dinleme

c) Aktif dinleme

d) Not alarak dinleme

e) Yaratıcı dinleme

6. Aşağıdakilerin hangisinde da/de bağlacının yazımıyla ilgili bir yanlışlık

yapılmamıştır?

a) Bakkaldan bir ekmek kap ta gel.

b) Bende özledim bende.

c) Hayatta en hakiki mürşit ilimdir.

d) Fatih de bizimle gelecekmiş.

e) Sınavda sorular hiç te zor değildi.

7. Aşağıdakilerin hangisinde da/de bağlacının yazımıyla ilgili bir yanlışlık yapılmıştır?

a) Kardeşin de mi seninle aynı okuldan mezun?

b) Türk Dilinden de matematikten de kalmışım.

c) Bugün de derse girmezsem kalacağım.

d) Zuhal de ben de sigarayı bıraktık.

e) Bence Ahmet te bu işten anlamıyor.

8. Aşağıdakilerin hangisinde yazım yanlışı vardır?

a) Akçakoca'ya kadar geldin de beni aramadın.

b) Türk Dili yada Türkçe dersinin özü, aslında aynıdır.

c) Sınav stresinden kurtulmak için düzenli çalışmak gerekir.

d) Sigara, insanlığın ortak düşmanı yok edilmelidir.

e) Sigara firmaları her yıl milyarlarca dolar kâr ediyorlar.

9. Vapur rıhtımdan kalkıp tâ Marmara'ya doğru uzaklaşmaya başlayınca yolcuyu geçirmeye

gelenler, üzerlerinden ağır bir yük kalkmış gibi ferahladılar:

“Çocukcağz Arabistan'da rahat

eder.” dediler. Hayırlı bir iş yaptıklarına herkesi inandırmış olanların uydurma neşesiyle,

fakat gönülleri isli, evlerine döndüler. Zaten babadan yetim kalan küçük Hasan, anası da

ölünce uzak akrabaları ve konu komşunun yardımıyla halasının yanına, Filistin'in ücra bir

kasabasına gönderiliyordu. (Refik Halid Karay)

Yukarıdaki paragrafta geçen “hayırlı bir iş yaptıklarına herkesi inandırmış olanların

uydurma neşesiyle, fakat gönülleri isli...” sözüyle yazarın anlatmak istediği

aşağıdakilerden hangisidir?

a) Yaptıkları işin pişmanlığını hissetmeleri

b) Yaptıkları işten mutlu olmaları

c) Yaptıkları işten kuşku duymaları

d) Yaptıkları işin hazzıyla evlerine kavuşmayı

e) Yaptıkları işin çok hayırlı olduğunu hissetmeleri

10. Dilekçeler form yazılardır. Herhangi bir resmi veya özel kurumlara verilerek, bir dilek, istek, şikâyet bildirilir.

Aşağıdakilerden hangisi dilekçelerde olmasa da olur?

- a) Başlık
- b) Adres
- c) İmza
- d) Tarih
- e) Ekler

11. Aşağıda Diksiyon ile ilgili varılan yargılardan hangisi doğru değildir?

- a) Tanrı vergisi bir yetenektir.
- b) Çalışarak kazanılabilir.
- c) Her dilin kendi ait diksiyon kuralları vardır.
- d) Diksiyon, güzel, doğru ve etkili konuşmaktır.
- e) Türkiye’de diksiyon çalışmaları Cumhuriyet’ten sonra hız kazanmıştır.

12. İstanbul Türkçesi ile ilgili verilen bilgilerden hangisi doğrudur?

- a) Konuşmada İstanbul Türkçesi esas alınır.
- b) Bugün eskimiş bir dil olarak kabul edilir.
- c) Türkçenin bir lehçesidir.
- d) 8. yüzyıla kadar uzanır.
- e) Yazıda ve konuşmada aynıdır.

İkinci hafta

KENDİMİZİ SINAYALIM

1) Aşağıdakilerden hangisi dilin özelliklerinden biri değildir?

- a) Dil bir anlaşma aracıdır.
- b) Dil bir kurallar dizgesidir.
- c) Dil kültürün aynasıdır.
- d) Dil doğal bir araçtır.
- e) Dil düşünceyi etkilememektedir.

2) Aşağıdakilerden hangisi toplumsal yaşamın dile yansımasını gösteren bir örnek

değildir?

- a) Türkçede akrabalık bildiren isimlerin fazla olması
- b) Japoncada saygı sözlerinin çok çeşitli olması
- c) Bazı dillerde belli alanların diğerlerine göre daha ayrıntılı adlandırılması
- d) Bazı dillerde statü bildiren hitap sözlerinin çeşitli olması
- e) Diller farklılaştıkça düşünme biçimleri de farklılaşmaktadır.

3) Sanılanın aksine diller arasında, devlet sınırlarına benzer kesin sınırlar yoktur ( )

Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere hangi imlâ (yazım) işareti gelmelidir?

- a) (;) b) (,) c) (?) d) (.) e) (!)

4) Özgeçmiş hazırlanırken aşağıdaki ilkelerden en uygunu hangisidir?

- a) Kişinin güçlü yanları tümüyle sıralanmalı.
- b) Kişinin güçlü ve güçsüz yanları dengeli olarak sergilenmeli.
- c) Özgeçmiş el yazısı ile yazılmalı.
- d) Başvurulan iş ile ilgili olarak, kişinin en güçlü yanlarını sergilemeli.
- e) İşvereni etkileyebilmek için, gerektiğinde, yeterlikler biraz abartılarak yazılmalı.

Çözüm: Doğru cevap D seçeneğidir.

5) Aşağıdakilerden hangisi dilin işlevlerinden birisi değildir?

a) Kurgusal işlev

b) Çağrı işlevi

c) Yazınsal işlev

d) İlişki işlevi

e) Anlatım işlevi

YANIT ANAHTARI: 1-e, 2-c, 3-d, 4-d, 5-a

Üçüncü hafta

KENDİMİZİ SINAYALIM

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “-ki” eki ya da “ki” bağlacıyla ilgili bir yazım yanlışı yoktur?

- a) Susacaksın ki dinlemeyi öğreneceksin.
- b) Gel gör ki bu olayla uğraşmak bir hayli zor.
- c) Bakalım, televizyonda ki belgelere ne diyecek?
- d) Bu kitap senin ki olsa üstünde adın yazardı.
- e) Yarın ki sınav kaçta bitecek acaba?

2. Aşağıda Türkçenin yapısal özellikleriyle ilgili verilen bilgilerden hangisi doğrudur?

- a) Çekimli dillerdendir.
- b) Tek heceli dillerdendir.
- c) Bitişik dillerdendir.
- d) Önden eklemeli bir dildir.
- e) Sondan eklemeli bir dildir.

3. Bir dildeki farklılaşmalar lehçe, şive, ağız, argo gibi isimlendirmelerle gruplandırılır.

Türk dilindeki farklılaşmalarla ilgili olarak aşağıdaki eşleştirmelerden hangisi yanlıştır?

- a) Lehçe-Çuvaşça, Şive-Azerice, Ağız-Ege

- b) Lehçe-Yakutça, Şive-Kırgızca, Ağız-İstanbul
- c) Lehçe-Halaçça, Şive-Özbekçe, Ağız-Türkmen
- d) Lehçe-Yakutça, Şive-Kazakça, Ağız-Trakya
- e) Lehçe-Çuvaşça, Şive-Başkurtça, Ağız-Karadeniz

4. Aşağıdakilerden hangisi diğerlerinden farklı bir dil ailesine mensuptur?

- a) Arnavutça
- b) Korece
- c) İspanyolca
- d) Portekizce
- e) Romence

5. Bazı meslek gruplarının veya sosyal sınıfların kendi aralarında geliştirdikleri konuşma

biçimine denir. Kimi araştırmacılar tarafından bir dil kusuru olarak değerlendirilse de günlük dilde sıkça kullanılmaktadır.

Aşağıdakilerden hangisi bu açıklamanın yanıtıdır?

- a) Argo
- b) Lehçe
- c) Ağız
- d) Şive
- e) Uzak Lehçe

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ayrı yazılması gereken "ki" bitişik yazılmıştır?

- a) Mademki gideceksin bir an önce hazırlan.
- b) Oysaki ben seni daha önce uyarmıştım.
- c) Sözleri her zamanki gibi tepkiyle karşılandı.
- d) Öyle güzel konuşuyorduki etkilenmemek mümkün değildi.
- e) Gözleri sanki yılların acısını dışa vuruyordu.

7. Nefesle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- a) En sağlıklı nefes diyafram nefesidir.
- b) İnsanlar genellikle göğüs nefesini kullanır.
- c) Konuşurken burundan nefes alıp veririz.
- d) Nefes egzersizleri konuşmamıza da yardımcı olur.
- e) Nefes diksiyonun temelidir.

8. Aşağıdakilerden hangisi durak için geçerli değildir?

- a) Konuşmadaki soluklanma yerlerini gösterir.
- b) Az, orta veya tam durak vardır.
- c) Paragraf geçişlerinde orta (yarım) durak kullanılır.
- d) Noktalama işaretleri duraklar için ipucu oluşturur.
- e) Her durakta soluk alınmaz.

YANIT ANAHTARI:

1-a, 2-e, 3-c, 4-b, 5-a, 6-d, 7-c, 8-c

Dördüncü hafta

KENDİMİZİ SINAYALIM

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisi öznel bir yargıdır?

a) Yunus Emre'nin bu şiirinde "bulut "un gizli gizli ağlamasından söz edilerek buluta

insan niteliği verilmektedir.

b) Bedri Rahmi Eyüboğlu'nun bu şiirinde doğadaki nesnelerin özellikleri insanlar için

kullanılmıştır.

c) Faruk Nafiz Çamlıbel'in "Han Duvarları"nda birçok kez kişileştirmeye başvurduğu

görülmektedir.

d) Ahmet Haşim'in "Sonbahar" şiirindeki kişileştirme de çok ilgi çekicidir.

e) Behçet Necatigil'in bu dizelerinde sokaklar için "gülümseyen" sözcüğü kullanılarak

kışileştirme yapılmıştır.

(1995-ÖSS)

Çözüm:

Öznel yargı, kişiden kişiye değişen, kanıtlanamayan yargıdır. A'da buluta insan niteliğinin

verilmesi, B'de doğadaki nesnelerin özelliklerinin insan için kullanılmış olması, C'de Han

Duvarları'nda kişileştirmeye başvurulmuş olması, E'de "gölümseyen" sözcüğünün kişileştirme

için kullanılması ispatlanabilecek yargılardan olduğu için NESNEL'dir. D'de "kişileştirmenin

ilgi çekici olması' sözü kanıtlanamayacak" bir yargıya işarettir, çünkü bana göre "ilgi çekici"

olabilen sana göre "ilgi çekici" olmayabilir. **Cevap D**

3.

(I) Önceleri yazınsal türlerin en etkilisinin roman olduğunu sanıyordum.

(II) Sonra tiyatronun romandan daha güçlü, daha etkili bir tür olduğunu anladım.

(III) 1940'lardan sonra da tiyatroya yöneldim.

(IV) Peş peşe altı tiyatro eseri yazdım.

(V) Yazdıklarım, çok büyük bir ilgi gördü ve çeşitli sahnelerde oynadı.

Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin hangilerinde nesnellik söz konusudur?

a) I.ve II. b)II. ve III. c) II.ve V.

d)III.ve IV. e) IV.ve V.

(1994-ÖSS)

Çözüm:

Kişiden kişiye değişmeyen yargıya “nesnel yargı” denir. III. cümle kanıtlamaya dayalı bir

cümledir. IV. cümle de ispatlana-bilecek bir yargı taşımaktadır.

Dolayısıyla III. ve IV.

cümlelerde nesnellik söz konusudur. **Cevap D**

4. Aşağıdakilerden hangisi bir "tanım" cümlesidir?

a) Lirik şiir, akıldan çok düş gücüne, düşünceden çok duyguya yaslanır.

b) Lirik şiirde, askın her türlü görünüşü, bütün yönleriyle dile getirilir.

c) Lirik şiirde şair, sözcükleri seçerken, onların ses ve görüntü gücünü göz önünde tutar.

d) Lirik şiir, duyguların, çok etkili ve coşkulu bir biçimde dile getirdiği şiir türüdür.

e) Lirik şiirde yıllar yılı, aşk, ölüm, din gibi belirli temalar işlenmiştir.

(1990-ÖSS)

Çözüm:

Bu nedir? sorusuna cevap veren cümle tanım cümlesidir, demiştik.

"Lirik şiir nedir?"

sorusunun cevabı D seçeneğinde verilmiştir. A seçeneğinde lirik şiirin nasıl olduğu, C

seçeneğinde şairin durumu, E seçeneğinde lirik şiirde işlenen konular ele alınmıştır. **Cevap D**

5.

(1) Onca güzel, onca kalıcı şiir yazmış, Türk şiirine yeni renkler katmış bir şairin

arada sırada kötü şiir yayımlayabileceğini kabul edebiliriz.

(II) Buna bir itirazımız yok.

(III) Ama bu gelecekte onun sanatsal değerine gölge düşürür.

(IV) Hangi yasta, hangi aşamada olursa olsun saire hep daha iyisini, yenisini yazmak yakışmaz mı?

(V) Elli yılda kazandığı ustalık sıfatına zarar vermesi doğru mudur şairin?

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangisinden başlayarak olumsuz nitelikli eleştiriye

yer verilmiştir?

a) I. b) II. c) III. d) IV. e) V.

(2010-YGS)

Çözüm:

III. cümlede “gelecekte onun sanatsal değerine gölge düşürür.” cümlesinden itibaren sözü

edilen şairin olumsuz nitelikli eleştirilmesine yer verilmiştir. **Cevap C**

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde kişinin kendisine yönelik eleştirisi daha ağır basmaktadır?

a) O yıllarda İstanbul’a göçenlerin sayısı arttıkça kenti sıkıcı bulur, oradan kaçıp

kurtulmanın yollarını arardım.

b) O yaşlarda, kadınla erkeği karşı karşıya getiren filmleri daha çok severdim.

c) Sinema salonunun loşluğunda koltuğa gömüldüm mü günlük sıkıntılarımdan sıyrılır,

hayallere daldım.

d) Bugün artık hoşlanmadığım kaçma kovalama eylemleri üzerine kurulu romanları, o

günlerde severek okurdum.

e) O zamanlar içinde bulunduğum koşulları değerlendiremediğim için çok yakınımda

olan mutluluğu göremez, onu çok uzaklarda arardım.

(1997-ÖSS)

Çözüm:

Kişinin kusurlarını, eksikliklerini ifade etmesine öz eleştiri demiştik. E'de "içinde

bulduğum koşulları değerlendiremediğim için" sözü kişinin kendisine yönelik eleştirisini

ifade ediyor. A'da İstanbul'un sıkıcılığı, B'de filmlerin özelliği, C'de sinema salonlarında

izleyicinin durumu, D'de roman okuma üzerine tavır değişikliği öz eleştiriye kaçmayacak

şekilde verilmiştir. **Cevap E**

7. (1) Haklarında fazla bir şey bilinmeyen hariciyeciler dünyasında gezinmek isteyenler

için keyifle okunabilecek bir kitap.

(II) Yazar, yirmi beş yılı yurt dışında geçen, otuz yedi yıllık meslek yaşamında edindiği izlenimleri okurlara duyurmak istemiş.

(III) Mesleğinin sorunlarını, iyi ve kötü yanlarını dile getirmeye çalışmış.

(IV) Çok akıcı bir dili var.

(V) Kişilerin belirleyici özelliklerini en ince ayrıntılarına değin, somut bir biçimde yansıtmış.

Bu parçadaki numaralanmış cümlelerin hangileri, söz konusu yazarın üslubuyla ilgilidir?

a)I.ve II. b)I.ve V. c)II. ve III. d)II.ve IV. e)IV.ve V.

(1999-ÖSS)

Çözüm:

Üslup bir yazarın dili kullanma şeklidir. Yani yazarın kelime seçimi, cümlelerin yalınlığı, sanatsallığı yazarın üslubunu verir. Buna göre parçaya baktığımızda IV. cümledeki "çok akıcı bir dili var" V. cümledeki "somut biçimde yansıtmış" sözü yazarın üslubuyla ilgili özelliklerdir.

Cevap E

8.

(I) Bu söyleşimiz sırasında bana yönelttiğiniz sorular düşüncelerimi gözden geçirme olanağı sağlıyor.

(II) Ne yapıyorum, nasıl yapıyorum sorularını yanıtlamak gerçekten kolay değil.

(III) Çünkü ne yaptığımız, nasıl yaptığımız üzerinde, yazarken daha az, yazdıktan sonra daha çok düşünürüz.

(IV) Aslında yazı ustalığı uzun, çok uzun yıllardan sonra kazanılan bir beceridir.

(V) Bu beceri sürekli bir gelişim gösterir. Yukarıdaki parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde karşılaştırma söz konusudur?

a)I. b)II. **c)III.** d) IV. e)V.

Çözüm:

III. cümlede 'yazarken daha az, yazdıktan sonra daha çok düşünürüz.' ifadesi yazma eylemindeki düşünmenin miktarını mukayese etmesi yönüyle "daha az ve daha çok" sözleri ile karşımıza çıkıyor. Dolayısıyla bu cümlede karşılaştırma vardır. **Cevap C**

9. (I) Bu kitabın dört bölümü, aslında birer uzun makale olarak düşünülmüş.

(II) Dördü de ayrı ayrı temaları işliyor.

(III) Bu temalar; Osmanlı Türk müziğinin öğretimi, icra üslubu, makamları ve bunları kuşaktan kuşağa aktarma yöntemleri...

(IV) Yani Türk müziğinin belirleyici özellikleri...

(V) Bütün bunlarla, geleneksel Osmanlı Türk müziğinin çeşitli yönlerine ışık tutuyor ve onun belirgin nitelikleri ortaya konuyor. Yukarıdaki numaralanmış cümlelerin, hangisi sözü edilen kitabın içeriğiyle ilgili değildir?

a)I. b)II. c)III. d)IV. e)V.

(1996-ÖSS)

Çözüm:

İçerik, eserde nelerde söz edildiğinin belirtilmesidir. Temaları, konuları, kahramanları açıklayan cümleler içerikle ilgilidir. Parçaya baktığımızda I. Cümlede kitabın dört bölümünün olduğu ve bunların tümünün de makale olduğu söylenmiş. Bu, içerikle değil, biçimle ilgilidir. **Cevap A**

10. Aşağıdakilerin hangisi bir varsayımı ifade etmektedir?

a) O, çarşamba günü geziden dönebilir. b) Diyelim ki bu olay gerçek değildir.

c) İsteddiğini veririm, yeter ki sen çalış.

d) Belki onu sen de tanırsın.

e) Yarın, akşam yemeğine onlar da gelebilir.

Çözüm:

Aslında olmadığı halde bir an için kabul edilen yargıya varsayım diyoruz. B seçeneğinde “diyelim ki bu olay gerçek değildir.” yargısı aslında gerçekleşmiş bir olayı bir an için kabul etmeme düşüncesine dayanıyor. Dolayısıyla cevap budur. A ve E'de ihtimal anlamı vardır.

Cevap B

11.

(1) Bu oyunu izlerken gülümsüyorsunuz.

(II) Yumruklarınızı sıkıyorsunuz, öfkelenmiyorsunuz. (III) Yalnızca yansıtılmak istenen bir güzelliği algılıyorsunuz.

(IV) Güzel bir oyun izlemenin coşkusuz sevincini ve rahatlığını duyuyorsunuz.

(V) Biliyorum, çok fazla seyirci toplamayacak bu oyun, ama salt o rahatlığı yaşamak adına görülmeye değer. Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde bir “ön yargı” söz konusudur? ŞIKLAR?

Çözüm:

Bir olay, yazar, eser hakkında önceden edinilmiş olumlu ya da olumsuz düşüncelere ön yargı, **diyoruz. V.** cümlede bir oyun hakkında olumsuz bir düşünce olarak “oyunun çok fazla seyirci toplamayacağı” ifade ediliyor.

12.

(I) Genç adamın yüzünde belli belirsiz bir gülümseme ve hafif bir kırmızılık vardı.

(II) Bu kırmızılık, herkesin payını dağıtan balıkçının elinde tek balık kalıncaya kadar sürdü.

(III) Balıkçının, son balığı da kendisine vermediğini görünce rengi uçup gözleri büyüdü.

(IV) Yüzündeki gülümseme giderek azaldı ve yok oldu.

(V) O an, genç adamın, öfkesini ve acısını kendi içinde saklayan biri olduğunu anladım.

Bu parçada numaralanmış cümlelerin hangisinde “yorumlama” ya yer verilmiştir?

A) I. B) II. C) III. D) IV. E) V.

(1989-ÖSS)

Çözüm:

“Yorumlama” kişisel olan, kanıtlanamayan öznel yargılarda görülür. V. cümleye baktığımızda “öfkesini ve acısını kendi içinde saklayan biri olduğunu anladım” dediğini görüyoruz. Bu söz gözleme değil, sezgiye bağlı bir anlamadır. Kanıtlanamayacak olan bu yargıda yorumlama yapılmıştır. **Cevap E**

13. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde öznel bir değerlendirme söz konusudur?

a) Romanda anlatılanlar Kurtuluş Savaşı yıllarında geçiyor.

b) Öyküdeki kişilerin dördü kadın, üçü erkektir.

c) Romanın sonunda kahramanların hepsi ölüyor.

d) Kitaptaki ilk öykünün konusu köy yaşamıdır.

e) Öykülerin anlatımında bir kuruluk, bir tekdüzelik görülüyor.

(1991-ÖSS)

Çözüm:

Öznel bir değerlendirmede yazar, kendi duygularını, kişisel görüşlerini ve yorumlarını söyler. A, B, C, D seçeneklerinde bir yoruma bağlı olmayan kanıtlanabilir yargılar vardır. E'de ise "kuruluk, tekdüzelik" sözü yoruma bağlıdır. Bu da öznellik demektir. **Cevap E**

14. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde bir” sezgi, tahmin” söz konusu değildir?

- a) Bu olayın böyle sonuçlanacağını ben çok önceden anlamıştım.
- b) Nasıl bir mutluluk içinde bulunduğunu gözlerinden okuyordum.
- c) Bu sırrı, sonsuza değin yüreğimde taşıyacağıma söz veriyorum.
- d) Bu konuyu onun yanında rahatça konuşabileceğimi sanıyorum.
- e) Para düşkünü biri olduğunu konuşmalarından çıkarmıştım.

Çözüm:

Bir olay olmadan önce onun hakkında tahminde bulunmak, sezgiye dayalı görüş ortaya koymakla ilgili olmayan cümle sorulmuş. A'da “önceden anlamıştım”, B'de “gözlerinden okuyordum”, D'de “sanıyorum”, E'de “konuşmalarından çıkarmıştım.” sözleri tahmin - sezgi taşıyor. C'de tahmin - sezgi anlamıyla ilgili bir yaklaşım bulunmamaktadır. **Cevap C**

15.

- (I) O, işlediği konuları genellikle Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş döneminin başladığı 17.ve 18. yüzyıldan alır.
- (II) Oyunları o dönemin düşünüş biçimini, törelerini karikatürize ettiğinden değerlidir.
- (III) Güldürme ögesine bağ kalarak bilgili bilgisiz, erdemli erdemsiz kişiler arasındaki çelişkileri yansıtır.

(IV) Kurumların, dolayısıyla da toplumun hicvine yönelir.

(V) Mizah anlayışı, geleneksel mizah anlayışımıza uyduğundan, yapıtlarından halk da hoşlanır, aydınlar da. Yukarıdaki parçada numaralanmış cümlelerin hangilerinde neden-sonuç ilişkisi vardır?

- a) I. de ve II. de b) I. de ve III. de c) II. de ve V. de d) III. de ve IV. de e) IV. de ve V. de

Çözüm:

Neden -sonuç ilişkisi (neden...; çünkü...) kalıbıyla karşımıza çıkar. Bu özelliği II. ve V. cümlelerde görüyoruz. II. cümlede “oyunlar için değerlidir sorusuna çünkü ile başlayan: “o dönemin düşünüş biçimini, törelerini karikatürize ettiğinden.” cevabını alırız. Aynı kalıbı V. cümleye uyarlayalım. “Bu oyunlardan halk ve aydınlar niçin hoşlanır? Cevabı verelim: “Çünkü oyunların mizah anlayışı, geleneksel mizah anlayışımıza uyduğundan.” **Cevap C**

16. Aşağıdakilerden hangisinde yargının nedeni belirtilmemiştir?

- a) Ülke toprakları yanlış kullanım yüzünden yok olup gitmektedir.
b) Ülkede tarımsal üretimi geliştirmeye yönelik çalışmalar yıldan yıla azalmaktadır.
c) Tarıma yeterince önem verilmediğinden bu ülke, pamuk, sebze, meyve üretiminde dünya sıralamasında gerilerde yer almaktadır.
d) Kimi ülkelerde, tarıma dayalı üretimin bilinçli bir biçimde yapılmaması, halk sağlığı bakımından tehlike oluşturmaktadır.
e) Çevre bilincinin yeterince gelişmemiş olması, hava ve su kirliliğine yol açmaktadır.

(2003-ÖSS)

Çözüm:

A, C, D ve E'de sonucun bir nedene bağlandığını görüyoruz. Bu cümleler bir “neden - sonuç” cümlesidir. B'de ise sonuç bir nedene bağlanmamıştır. A'da “yanlış kullanım”, C'de “tarıma yeterince önem verilmemesi”, D'de “üretimin bilinçli yapılmaması”, E'de de “çevre bilincinin yeterince gelişmemiş olması” sonucun nedenleridir. B'de ise “tarımsal üretimi geliştirmeye yönelik çalışmaların yıldan yıla azalması” herhangi bir yargının nedeni değildir. **Cevap B**

17. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde “koşula bağlılık” söz konusudur?

- a) Konuşmak üzere kürsüye yöneldi.
- b) Evden çıkmak üzere olduğunu öğrendim.
- c) Kitabı geri vermek üzere aldı.
- d) Güneş doğmak üzereyken yola çıktık.
- e) Onu trene binmek üzereyken yakaladık.

(1999-ÖSS)

Çözüm:

Koşul cümlesi yükleme sorulan "Hangi şartla?" sorusuna cevap aranarak bulunur. Tüm seçeneklerde "üzere" sözcüğü kullanılmış. Demek ki "üzere" sözcüğünün koşul anlamı kattığı seçenek isteniyor. Bu söz A'da amaç, B, D, E'de zaman anlamı katmıştır. E'de ise "kitabı hangi şartla aldı?" diye sorduğumuzda "geri vermek üzere" cevabını alıyoruz. **Cevap C**

18.

(1) Bütün dünyada geleneksel olandan, halk hikâyesi ve destandan yararlanma yoluna gidilmiştir.

(II) Müzik, resim. roman, yk, Ŗir, tiyatro ve sinema gibi sanat dallarının hepsinde böyledir.

(III) Ben de böyle yapmak, geleneksel olanı çağdaş öykü sanatına taşımak istiyorum.

(IV) Bu yöntemi ülkemiz yazınında ustaca uygulayan Yaşar Kemal'in izinde yürümek isteyişimin özünde de işte bu yatıyor.

(V) Nitekim son yapıtımda geleneksel yönelişim açıkça görülebilir. Yukarıdaki parçada numaralanmış cümlelerin hangilerinde amaç söz konusudur?

a) I.ve IV. b) I.ve V. c) II.ve III. d) III.ve IV. e) IV.ve V.

(1999-SS iptal)

zm:

Amaç, bir kişinin gelecekte yapmak istediğı şeylerin tümüdür. Numaralanmış cümlelere baktığımızda, III. cümlede, sözü söyleyen kişinin “geleneksel olanı çağdaş öykü sanatına taşımak istemesi”; IV. cümlede “Bu yöntemi ülkemiz yazınında ustaca uygulayan Yaşar Kemal’in izinde yürümek isteyışı onun amacıdır.

Cevap D

5. BÖLÜM

Metinle ilgili aşığıdaki soruları yanıtlayınız.

- SORULAR 1. Yukarıdaki hikâyenin ana düşüncesi nedir?
2. Yukarıdaki metne göre değerler eğitimi niçin önemlidir?
3. Çocuklar değerler eğitimini nerede, kimlerden almalıdır?
4. “Her canlının yaşama hakkı vardır.” düşüncesiyle ilgili bir kompozisyon yazınız.

Türkiye’de 1928 yılından beri Latin alfabesi kullanılmaktadır. Bu alfabe 29 harften meydana gelir. Bunların 21’i ünsüz (sessiz), 8’i de ünlüdür (sesli).

Ünsüzler: B, C, Ç, D, F, G, Ğ, H, J, K, L, M, N, P, R, S, Ş, T, V, Y, Z

Ünlüler: A, E, İ, I, O, Ö, U, Ü

KENDİMİZİ SINAYALIM:

1. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- a) Haldun Taner’in Keşanlı Ali Destanı adlı oyunu bu tiyatrodaki iki yıl oynadı.
- b) Onu anlamak ve ona yardım etmek istiyordu annesi.
- c) Kitap okuma alışkanlığını bütün topluma yaymalıyız.
- d) Gürültüye pabuç bırakacak biri değildi o.
- e) SAÜ’deki öğrenciler, bu yıl düzenlenen “Bahar Şenlikleri”nde eğlendi.

2. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- a) Balkan ülkeleri karma ekonomik toplantısı İstanbul’da yapıldı.
- b) Şu Çılgın Türkler romanında Kurtuluş Savaşı anlatılıyor.

c) Soruları anlamak ve cevap vermek uzun sürdü.

d) Türkçe, dünyanın beşinci büyük dili kabul edildi BM’de.

e) Ne sen beni unut, ne de ben seni unutayım.

3. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

a) Küçük mucitler SAÜ’de bir araya geldi.

b) Gidiyorum gurbeti gönlümde duya duya.

c) Çirkindi dar vakitlerde bir sevgiyi söylemek.

d) Harf inkılâbı 3 Kasım 1928 yılında yapıldı.

e) Bitmez bir özleyiştir, ölümden beter bile.

4. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

a) Fatih’i görmek konuşmak, ortak düşlere dalmak istiyordu.

b) O, yaşadığımız çağın en önemli tanıklarından, yorumcularından biri.

c) İnsanlar tekerlek denilen büyük buluşu uzun bir yürüyüşten sonra akıl etmiş olmalılar.

d) Her işin bir günü saati var; şimdi istesem de o yazıları yeniden yazamam.

e) Her şey unutulur da böyle güzel günler unutulmaz, kalır belleklerde.

5. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

a) Ne demek istediğimi bir türlü anlatamadım.

b) Hepimiz arada sırada karamsarlığa düşeriz.

c) Bu şiiri yüz kez okusam yine ezberleyemem.

d) Yine de kötü kış geçirmedi sanıyorum.

e) Birçok insan utangaçlığı kişiye özel bir sorun sanıyor.

6. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

a) Şiirin bir oyundan başka bir şey olmadığını söyler.

b) Onunla aynı sokakta oturduğumuzu yıllar sonra öğrendim.

c) Artık onu şiirlerinden başka bir yerde bulmak mümkün değil.

d) Onun iyi bir oyun yazarı olduğunu biliyordum.

e) Babam 1 Kasım 1932 senesinde Akçakoca'da doğmuş.

7. “İnsan dinlemeyi bilmiyorsa konuşmasını da bilmez.” Yukarıdaki cümlede bulunan anlatım bozukluğu aşağıdaki değişikliklerden hangisiyle giderilebilir?

a) “insan”dan sonra “ karşısındakini” sözcüğü getirilerek.

b) “insan” sözcüğü yerine “kişi” sözcüğü getirilerek.

c) Cümledeki “da” bağlacı çıkartılarak.

d) “konuşmasını” yerine “konuşmayı” getirilerek.

e) “İnsan” sözcüğü cümleden çıkarılarak.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

a) Birbirine çok benzeyen bu iki yazar arasındaki ayrıntıya kimse dikkat etmiyor.

b) Dedesinin söylediğine bakılırsa, en uzun saklanan anılar en eski anılarmış.

- c) Klasikimiz var mı, yok mu tartışması kapandı, ama çok geçmez yine açılır.
- d) Onun Milli Eğitim Bakanı olduğu dönemde ben artık emekliye ayrılmıştım.
- e) Böyle bir yazarın öğrencisi olmaktan mutluluk duyuyorum.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- a) Beni bu güzel havalar mahvetti. b) Köyün çeşmelerinde gürül gürül sular akıyordu.
- c) Yıllar geçti mevsimler birbirini kovaladılar. d) Uçaklar gelir geçer, uçaklar gider.
- e) Koyunlar dağılıp oraya buraya gitti.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde anlatım bozukluğu vardır?

- a) Türkiye’de nüfusun yarısı 25 yaşından küçük.
- b) Bu karmaşa problemlerle başa çıkmak mümkün değil.
- c) Bahçıvan Sokak’ta oturduğum zaman Bulvar’a doğru yürürdüm.
- d) Bu bilgiyi bir yabancidan öğrenmek üzdü beni.
- e) Bayrakları bayrak üstündeki kandır.

11. Aşağıdaki sözcüklerin hangisinde a sesi incelterek söylenmelidir?

- a) Şahit
- b) Tekrar
- c) İkamet
- d) Felaket

e) Tesadüf

12.Türkçenin fonetik ve artikülasyonu ile ilgili ifadelerden hangisi yanlıştır?

a) Ünlü harflerin birden fazla telaffuzu olabilir.

b) Yazı dili ile konuşma dili birbirinden ayrılmaz.

c) Ğ harfinin konuşmada karşılığı yoktur.

d) Bazı ünlü daralmaları konuşmada olup yazıya yansımaz.

e) Yazıdaki şapka işareti konuşmada inceltme veya uzatma anlamına gelir.

YANIT ANAHTARI 1-a, 2-c, 3-d, 4-a, 5-e, 6-e, 7-d, 8-a, 9-c, 10-b, 11-d, 12-b

6. BÖLÜM

KENDİMİZİ SINAYALIM:

“Ölümden söz etmeyi sevmeyiz. Hatta “Öldü” yerine “vefat etti” demek daha yumuşak bir ifade tarzı sayılır. Amerikalılar da “öldü” demektense “he passed away” (geçip gitti) demeyi tercih ederler. Bunu bilmediğimden “Nereye gitti yani?” demiştim konuştuğum kişiye. Yüzüme ayıplar gibi bakıp, “öldü” demek zorunda kalmıştı. Nurullah Ataç öldüğü zaman da münasebetsiz gazetenin biri haberi şu başlıkla duyurmuştu: “O vefat etmedi, öldü.”

1. Bu paragrafın ana düşüncesi aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Ölümün sevilmediği
- b) Farklı dillerde farklı ifade tarzları olabildiği
- c) Ölümden söz etmenin sevilmediği**
- d) Gazetelerde dil kullanımına özen gösterilmediği
- e) İngilizce de, Türkçe’dekine benzer ifadeler bulunabildiği

Ana vatanı Güney Amerika kıtasındaki Paraguay ve Brezilya olan stevya, papatyagiller familyasından uzun ömürlü bir bitkidir. “Şeker otu” olarak da adlandırılan stevyada on farklı bileşen bulunmaktadır ve işlenmiş şekerden 40 kat daha tatlıdır. Kurutularak özü alınan stevya yapraklarıyla elde edilen bu tatlandırıcı, şekerden farklı olarak çocuklarda bağımlılık yapmıyor, toksin içermiyor ve diş çürüklerine sebep olmuyor. 2000’li yılların başında Avrupa’da yapılan bilimsel araştırmalarda sağlığa zararlı herhangi bir etkisinden söz edilmemiş olması stevyanın hayatımızda gittikçe daha fazla yer alacağını gösteriyor.

2. Bu paragrafla ilgili aşağıda verilenlerden hangisi söylenebilir?

a) Açıklayıcı anlatım kullanılmıştır.

b) rneklendirmeye yer verilmiştir.

c) İşlenmiş şeker hakkında eleştirilere yer verilmiştir.

d) Sayısal verilerden yararlanılmıştır.

e) Betimleyici anlatım kullanılmıştır.

“Eylül! Henüz renk ve güzel kokular bitmiş, fakat baharın renkleri hissedilmez şekilde kaybolmuştu. Bu kayboluşta geri gelmek ister bir eda vardı, ama bu hoş, acı, hırçın bir eda idi ve buna rağmen baharın rengi soluverdi. Artık uyanmış tabiatın ruhunu görüyordu; yaprakların nasıl sararmış, bir çocuğun düşüp çamurlarda çürümüş olduğunu görüyor ve şimdi, hava ne kadar güzel olsa, ne kadar çekici, bu renk ve güzel kokuların, ne kadar vefasız, ne kadar ele avuca sığmaz, elde iken kıymeti bilinmemiş, öylece harcanmış bir hazine olduğunu acı acı görüyordu. İşte artık ne bir çiçek kalmıştı ne de güzel bir koku...Artık tahammül de kalmamıştı. Hepsi çürümüştü.”

3. Bu paragrafla ilgili, aşağıdakilerden hangisi söylenebilir?

a) Tasvir paragrafıdır.

b) Olay paragrafıdır.

c) Tahlil paragrafıdır.

d) Benzetmelere yer verilmiştir.

e) Nesnel bir anlatıma yer verilmiştir.

“Teknolojinin büyük ilerleme kaydettiğı ondokuzuncu yüzyıl, yeni ulaşım araçlarının, ilerleyen bilim ve teknolojiden faydalanarak geliştiğı bir dönemdi. Demiryolları da bu ulaşım araçlarından biridir.

Bu konuda önemli adımların atılması, buharlı makinelerin bulunmasıyla olanaklı olmuştur. Buharlı makineler 1800-1850’lerde hızla gelişmiştir. Maden ve dokuma sanayinde de kullanılan buharlı makinelerin diğer önemli bir alanı ulaşım olmuştur.....”

4. Aşağıdakilerden hangisi bu paragrafın son cümlesi olabilir?

a) Anadolu’da ilk demiryolu hattı İzmir-Aydın hattıdır.

b) Buharlı makinelerin hızla gelişmesiyle Batılılar, kısa sürede lokomotif geliştirmiş ve demiryolu ulaşımına geçmeye başlamışlardır.

c) Türkiye’de ilk kullanılan lokomotifler, demiryollarını yapan şirketler tarafından gelişmiştir.

d) Bu buharlı makinelerde üretilen trenlerde önce yük sonra yolcu taşımacılığına başlanmıştır.

e) İlk dönemlerde demiryolu yapımı İngiliz ve Fransızlarla başlamış daha sonra Almanlar devreye girmiştir.

(I) Modern yaşamın gelişmesi ve yeni standartların hayatımıza girmesi sonucu pek çok şey değişmektedir.

(II) Eskiden eşyaların yüklendiği katır ve eşeklerle birlikte yürüyerek çıkılan yayla yolları, giderek asfalta dönüşüyor.

(III) Atalarımızın emek ve zahmetle oluşturduğu taş patikalar, ne yazık ki dozerlerin acımasızlığı karşısında yok oluyor.

(IV) Tıpkı Doğu Karadeniz’de olduğu gibi.

(V) Bize de sırt çantalarımızı alıp çok az örneği kalan, bu tarihi patikaların izini sürmek için yollara düşmek kalıyor.

5. Bu parçada numaralandırılmış cümlelerden hangisinde öznel bir anlatım bulunmaktadır.

a) I

b)II

c)III

d)IV

e)V

YANIT ANAHTARI 1-c, 2-a, 3- c, 4-b, 5-c

7. BÖLÜM

OKUMA/DİNLEME- ANLAMA ÇALIŞMASI

3. Paragraf Sorularından Örnekler

Soru: Dünyada, cep telefonu baz istasyonlarının ölümcül etkileri bilimsel olarak bilindiği halde, endüstri, politika ve onların güdümündeki kurumlar kazanç uğruna tarihin en geniş çaplı ve en uzun süreli insanlık kıyımını uyguluyorlar. Cep telefonları ve onların baz istasyonlarından yayılan mikrodalgaların büyük katkıda bulunduğu elektromanyetik kirlilik dünyanın ve insanlığın karşı karşıya olduğu en büyük tehlikelerden biri; rengi, görüntüsü, kokusu, sesi yok. Çok yoğun maruz kalmıyorsanız etkisi hemen anlaşılmıyor. Düşük doz mikrodalgaların ölümcül etkilerinin 25 yıldır bilindiği ve özenle ihmal edildiğini söyleyen Prof. Hyland da bu durumu büyük bir skandal olarak tanımlıyor.

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi kullanılmıştır?

- a) Karşılaştırma
- b) Sayısal verilerden yararlanma
- c) Benzetme
- d) Tanık gösterme
- e) Örneklem

Çözüm: Düşük doz mikrodalgaların ölümcül etkilerinin 25 yıldır bilindiği ve özenle ihmal edildiğini söyleyen Prof. Hyland da bu durumu büyük bir skandal olarak tanımlıyor. Cümlesiyle ele alınan konunun inandırıcılığını artırmak için tanık gösterilerek alıntı yapılmıştır. Tanık göstermede birinin sözü doğrudan ya da dolaylı olarak aktarılır. ! Örneklendirmede kişinin sadece adı zikredilirken, tanık göstermede sözlerine, görüşlerine yer verilmektedir.

Soru: Roman tekniğine bütünüyle hâkim. Yapıtlarının her birinde farklı anlatım biçimlerini anımsatan bir havanın olması, çevirmen olarak işimi güçleştirdi. Dilinin zenginliğini yansıtabilmek için, İtalyanca gibi zengin bir dilde bile güçlüklerle karşılaştım. Ama çeviri sırasında karşıma çıkan sorunları çözmeme yardım ettiğini, bana önerilerde bulunduğunu söyleyerek çevirmenlere ne kadar değer verdiğini de belirtmek isterim. **Şıklardan hangisi bu parçada sözü edilen yazarın bir özelliği değildir?**

- a) Anlatımda çeşitliliği önemseme
- b) Çevirmenlere yol gösterme
- c) Başkalarına benzememeye çalışma
- d) Romanı oluşturan öğeleri ustaca kullanma
- e) Dilin olanaklarından yararlanabilme

Çözüm: Metin dikkatle okunduğunda “Roman tekniğine bütünüyle hâkim” ifadesiyle D şikkına, “yapıtlarının her birinde farklı anlatım biçimlerini anımsatan bir havanın olması” ifadesiyle A şikkına, “çeviri sırasında karşıma çıkan sorunları çözmeme yardımcı oldu” ifadesiyle B şikkına, “dilinin zenginliklerini yansıtmak” ifadesiyle E şikkına ulaşılmaktadır. Metinde “Başkalarına benzememeye çalışma” şikkının karşılığı yoktur. Bu sebeple **doğru cevap C** şikkıdır.

Soru: (I) Belki de İstanbul’un en güzel yıllarında geçiyor Füzûzan’ın çocukluğu. (II) Henüz okula gitmeyecek kadar küçükken yalnız ya da yaşıtı arkadaşlarıyla vapurlarda, kayıklarda deniz kenarlarında sadece gezme amacıyla dolaşüyor, keşfediyor, tanıyor. (III) Kitabın hemen başında Füzûzan’ın yaşadığı kentlerle organik bir bağ kurduğunu anlıyoruz. (IV) İstanbul ve Berlin onun yaşamında çok önemli yer

tutuyor; sanki sevdiği, vazgeçmediği dostları gibi. (V) Fakat yaşadığı yere bunca önem vermesi, kentlerin bozulmasıyla acıya da dönüşüyor.

Bu parçada numaralanmış cümlelerden hangisi parçanın anlam bütünlüğünü bozmaktadır?

- a) I
- b) II
- c) III
- d) IV
- e) V

Çözüm: Anlam bütünlüğünü, parçanın akışını bozan cümle sorularında araya yerleştirilmiş paragraftaki konu bütünlüğüne uymayan cümle tespit edilir. Bu paragrafta Füzûzan'ın çocukluğuyla ilgili bir öyküleme yapılırken III numaralı cümlede, kitapla ilgili bir değerlendirme yapılarak farklı bir konu ele alınmıştır.

KENDİMİZİ SINAYALIM:

SORULAR

Horozlar ölüyor. Adana'da sabah oluyor. Güneş gözlerime doğuyor. Büyük saat kulesi 7'yi vuruyor. Sütçünün, yumurtacının seslerini duyuyorum. Kahvaltıda tulum peyniri ile "kara kız" var. Babam zeytine "Kara kız" diyor. Harçlığımı alınca doğru bisiklet kiralamaya... O kavurucu sıcak altında akşama dek Taşköprü, Baraj Yolu, Havaalanı... Derken tüm Adana baştan başa benim oluyor.

1. Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

a) Öyküleme

b) Karşılaştırma

- c) Örnekleme
- d) Açıklama
- e) Tartışma

Kendine güveni olmayan çocuklar, dünyayı korkulacak bir yer olarak görürler, kaygılıdırlar. Bunlar, yapacakları işte başarıya ulaşacaklarına inanmazlar. Bütün girişimlerinin başarısızlıkla sonuçlanacağını düşünürler. Böyle çocuklar için başarısızlıktan ve utançtan uzak durmanın en iyi yolu, hiçbir girişimde bulunmamak, hiçbir etkinliğe katılmamaktır. Bu çocuklar: “Çok çalıştım ama başarısız oldum.” Demektense, “.....” demeyi tercih ederler.

2. Yukarıda boş bırakılan yere düşüncenin akışına uygun olarak aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

- a) Geçen sefer başarılı olmuştum.
- b) Bunu denemeye bile kalkışmadım.**
- c) Artık daha çok çalışacağım.
- d) Arkadaşlarım da üstesinden gelemedi.
- e) Yaptığım yanlışları gözden geçirmeliyim.

İnsanlığın adım adım ilerlemesi, kuşkusuz, kişisel kazançların, ürün ve buluşların kuşaktan kuşağa aktarılmasıyla gerçekleşir. Dikkat edilecek olursa, hayvanlar dünyasında buna benzer bir olay yoktur. Örneğin bir köpek eğitim görmüş olsa bile, bir başka köpeği eğitemez.

3. Bu paragrafın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

- a) İlişki kurma

b) Benzetme

c) Örneklendirme

d) Kanıtlama

e) Karşılaştırma

Çehov diyor ki: “At hırsızlarını anlattığım zaman, at çalmanın kötü olduğunu da mutlaka belirtmemi isteyen kimseler oluyor; bunlar düşünüyorlar ki bu benim değil, mahkemelerin işidir.”

4. Bu cümlede anlatılmak istenen aşağıdakilerden hangisidir?

a) Okuyucuya ders vermek yazarın görevi değildir.

b) Yazarlar, ele aldıkları konuyu istedikleri biçimde yazmakta özgürdürler.

c) Başarılı yapıtlar değişik yorumlara açık olanlardır.

d) Okuyucular okudukları yapıtlarda, yaşanan gerçekleri ararlar.

e) Yaşananların bütün yönleriyle yansıtılması, yazarın kurgulama gücüne bağlıdır.

5. Aşağıdaki şıklardan hangisinde noktalama işaretinin kullanımı yanlıştır?

a) Türk yazı dillerinde hareketin tarzını aydınlatmak için Rus. “kak?” (nasıl?) anlamına denk olan zamir kökenli zarf kullanılır.

b) Kıbrıs Türklerinin önemli bir bölümü Türkiye’ye göçmüş, 80.000 kadarı İngiltere’ye yerleşmiştir.

c) Dostoyevski’nin “Yer Altından Notlar” kitabı, çoğunlukla iç konuşmalardan oluşur.

d) Delphi’deki Apollon Tapınağı’nda yazılı olan eski Yunan özdeyişini çoğumuz duymuşsuzdur, “Kendini tanı (!)”

e) Marmara Denizi’nin hemen yanındaki bu doğal güzellik, sizi de etkilemedi mi?

YANIT ANAHTARI 1-a, 2-b, 3-c, 4-a, 5-d

8. BÖLÜM

KENDİMİZİ SINAYALIM:

1. “Saksılarda al, beyaz, mor sardunya, küpe çiçeği, karanfil. Gaz sandıkları da öbek öbek yeşil fesleğen ile dolu. Ta köşede bir mor salkım çardağı altında civarın en işlek çeşmesi vardır. Bütün bunların arkasında tiyatro dekorunu andıran beyaz, uzun, ince minare.”

Okuduğunuz parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

a) Öyküleme

b) Betimleme

c) Açıklama

d) Karşılaştırma

e) Tartışma

2. “Ben de onu çok severdim. “M. Lavaredin Kırk Beş Parası”, “Çalgıcının Seyahatı” romanları onu güldürmüştü.“Çalgıcı”yı iki defa okudum. Nüzhet’e edebî romanlar götürürdüm. Biz babasıyla otururken o, odasına çıkıyor ve bunları kendi başına okuyordu.”

Okuduğunuz parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

a) Öyküleme

b) Betimleme

c) Açıklama

d) Karşılaştırma

e) Tartışma

3. “Konunun farklı yönlerini ve temel fikri ele alır. Bu bölümde fikirler açıklanır, iddialar ispatlanır ve örnekler sunulur.”

şeklindeki bir açıklama aşağıdakilerden hangisini tanımlamaktadır?

a) Giriş

b) Gelişme

c) Sonuç

d) Serim

e) Betimleme

4. (I) Romanlar vardır, daha ilk sayfasında olay örgüsünün çekim alanı içine alır okurunu.

(II) Kan basıncını yükselten heyecanlar yaratır okurda.

(III) Kimi romanlar da vardır, dilsel örüntüsüyle okurun aklına olduğu kadar yüreğine de seslenme yolunu seçer.

(IV) Romanda özgünlük, derinlik, çok yönlülük aranır.

(V) Daha doğrusu, okurun, okuma eylemine tüm varlığıyla katılımını sağlar.

(VI) En yüksek coşkuları, estetik tutkulara dönüştürür.

(ÖSS) Parçadaki numaralanmış cümlelerden hangisi düşüncenin akışını bozmaktadır?

a) II

b) III

c) IV

d) V

e) VI

5. “Türk yazı dillerinin, lehçelerinin ve ağızlarının dil özelliklerini belirleyen, söz varlığını derleyerek bir araya getiren Kâşgarlı Mahmud ortaya koyduğu eserine Dîvânu Lugâtî't Türk adını vermiştir. Döneminin yazı dilinin dil bilgisi kurallarını ve söz varlığını eserinde toplayan Kâşgarlı Mahmud, bu ölçünlü dil çerçevesinde diğer Türk topluluklarının ağız özelliklerini hem ses hem de söz varlığı bakımından ayrıntılı biçimde ele almıştır.”

Bu parçanın anlatımında aşağıdakilerden hangisi ağır basmaktadır?

a) Öyküleme

b) Betimleme

c) Açıklama

d) Karşılaştırma

e) Tartışma

6. Olaylar, gerçekleşme anına ve sebep sonuç ilişkisine göre yazı içerisinde değerlendirilecekse yapılacak plan türü aşağıdakilerden hangisi olmalıdır?

a) Olay planı

b) Düşünce planı

c) Duygu planı

d) Dramatik plan

e) Betimleyici plan

7. Aşağıdakilerden hangisi yazılı kompozisyon türlerinden biri değildir?

a) Nutuk (Söylev)

b) Makale

c) Fıkra

d) Deneme

e) Tiyatro

8. (1) Kültür ve dil arasında sıkı bir ilişki vardır.

(2) Bunlar birbirinin bütünleyicisidir.

(3) Değişme ve gelişmelere ayak uydurmak gerekir.

(4) Kültürün olmadığı yerde dilden, dilin olmadığı yerde de kültürden söz edilemez.

(5) Kültürünü ve dilini koruyamayan toplumlar varlıklarını devam ettiremez.

Paragrafın akışını bozan cümle aşağıdakilerden hangisidir?

a) 1

b) 2

c) 3

d) 4

e) 5

9. (I) Kanser günümüzde çok sık görülen hastalıklardan biri.

(II) Hem erkeklerde hem de kadınlarda görülen hastalık, sinsi bir hastalıktır.

(III) Sinsi hastalıklar çocuklar için daha tehlikelidir.

(IV) Bu hastalık son evreye gelene kadar genellikle belirti vermez.

(V) Fark edildiğinde ise iş işten geçmiştir.

Paragrafın akışını bozan cümle aşağıdakilerden hangisidir?

a) 1

b) 2

c) 3

d) 4

e) 5

10. “Onun gelişine ne kadar sevindim ( ) ne kadar sevindim ( ) anlatamam ( )” Yukarıdaki parçada parantezle gösterilen yerlere sırasıyla aşağıdaki noktalama işaretlerinden hangileri getirilmelidir?

a) (;) (,) (.)

b) (,) (?) (.)

c) (,) (,) (.)

d) (!) (,) (.)

e) (,) (,) (!)

YANIT ANAHTARI 1-b, 2-a, 3-b, 4-c, 5-c, 6-a, 7-a, 8-c, 9-c, 10-e

9. BÖLÜM

KENDİMİZİ SINAYALIM

SORULAR

1. (I)Deneme, biraz öykü biraz söyleşi biraz eleştiri biraz da şiirdir.

(II)En çok da şiirdir.(III)Onu gazete ya da dergi yazısından ayıran da bu şiir yanıdır.

(IV)Diyeceğim o ki denemede anlatım, şiirdeki gibi kurulur.

(V)Ne bir eksiği vardır sözün, ne de artığı.

(VI)Bir tek sözcüğü bile kıpırdatmazsın yerinden.

(VII)Her sözcük yoğun anlamla yüklüdür çünkü.

Yukarıdaki parçada numaralanmış cümlelerin hangisinden başlanarak “ Denemenin şiire benzeyen özelliğinin ne olduğundan” söz edilmiştir?

a) I

b) II

c) III

d) IV

e) V

2. Onu haftada bir ziyaret ederdim. Üstadı başında lacivert bir bere, sırtında kaşmir bir ceket, elinde makas, bahçede bulurdum. Telaşsız, yumuşak adımlarla gelir, ölçülü bir nezaketle misafirlerini karşılardı. Sonra hayal ötesi bir çay masası kurulurdu. Yerdik, bütün

açgözlülüğümle yerdim. Ziyafet, akşam garipliği, daha doğrusu, ayrılık garipliği çökerken bir piyano konseriyle sona ererdi. Bu parçanın yazı türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Söyleşi
- b) Deneme
- c) Fıkra
- d) Günlük
- e) Anı

3. Kitap vardır, ancak tadına bakılmak içindir; kitap vardır, yutulmak, kitap vardır çiğnenmek, özümsemek içindir. Başak deyişle kimi kitapların insan ancak birkaç bölümüne göz atmalı, kimisini baştan sona şöyle bir okuyup geçmeli, pek azını da her ayrıntı üzerinde titizlikle durarak adamakıllı okumalı. Birtakım kitapları da insan, araçlar yardımıyla başkalarının çıkardıkları özetlerden okur; ama bu ancak daha az önemli konularda, değersiz kitaplarda başvurulacak bir yoldur.

Bu parça aşağıdaki yazı türlerinden hangisine örnek gösterilebilir?

- a) Makale
- b) Eleştiri
- c) Fıkra
- d) Söyleşi
- e) Deneme

4. Antep,16 Aralık. Lisede bir konferans verdim. Öğrenciler üzerinde bir etkim oldu mu olmadı mı kestiremiyorum. Nedir ki öğretmenlerinin yanında hepsi de ağızlarını açmadan sözlerimi

dinlediler. Daha sonra öğrencilerle birlikte okulu gezdim. Öğlen yemeğini yemekhanede onlarla yedim. Bu gece mutlu, huzurlu uyuyacağım.

Bu parçanın yazı türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Anı
- b) Biyografi
- c) Otobiyografi
- d) Günlük**
- e) Eleştiri

5. Ertesi sabah Svetlana'yı Taşkent'te bırakarak uçağa bindik. Semerkant'a doğru yola çıktık. Semerkant bize serin geldi. Havaalanındaki kahvede oturup dinlendik önce. Sonra Timur'un eşleri ve çocukları için yaptırdığı mezarlığa gittik. Bunların tümünün kimlere ait olduğu bilinmiyor. Burada bir zamanlar büyük bir uygarlık kurulmuş olduğunu anlıyoruz. Bu merdivenlerden bir zamanlar Timur'un aksayarak çıktığını düşünmek kişiye ürpertici bir tarih tadı veriyor. Oradan da gene Timur'un yaptırdığı Büyük Camii'ye gidiyoruz.

Bu parçanın alındığı yazı türü aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Anı
- b) Gezi**
- c) Biyografi
- d) Deneme
- e) Söyleşi

6. Tanpınar'ın bazı gözlemlerinde Ataç'ın denemeciliğini aydınlatan kimi ipuçları buluyoruz. Doğrudur, onun yazdıkları, hangi tür içinde

gösterilirse gösterilsin, ister günce, ister eleştiri, ister mektup adını taşısin, bütünselliği içinde ele alındığında, "ses perdesi değişen bir sohbet" güncel karşılığıyla bir "söyleşi"dir bir bakıma. Böyle nitelendirebilir, böyle adlandırabiliriz. Hiç de yanılmış olmayız.

Yukarıdaki parça aşağıdaki türlerden en çok hangi ikisinin özelliklerini taşımaktadır?

- a) Deneme – fıkra
- b) Günlük – söyleşi
- c) Günlük – deneme
- d) Deneme – söyleşi
- e) Makale – fıkra

7. Aşağıdakilerden hangisi iyi bir eleştirinin özelliklerinden biri değildir?

- a) Üzerinde düşünülen, yazılan yapıt bütün yönleriyle ele alınmalıdır.
- b) Eleştirmen eserle ilgili düşüncelerini, "sevdim, beğendim, beğenmedim" gibi sözcüklerle belirtmelidir.
- c) Eleştiri, ele alınan yapıta, ondan alınan örneklerle bağlı kalmalıdır.
- d) Eşleştirmen esere ön yargılarla değil, nesnel bir biçimde yaklaşmalıdır.
- e) Eleştirmen eleştirisini nesnel nedenlere dayandırarak yapmalıdır.

8. Aşağıdakilerden hangisi anı türünün özelliklerinden biri değildir?

- a) İnsanoğlunun yaşadığı, geride bıraktığı olay ve durumları anlatır.
- b) Yaşanılmakta olan zaman dilimini değil, yaşanılmışı anlatır.

c) Bu türün yazarları, yaşadıkları dönemdeki yazılı ve yazısız kaynaklardan yararlanabilirler.

d) Bu yazılar, yazarın kişisel yönleri yanında o dönemin gerçeklerini yansıtan aynalardır.

e) Bu yazıların üstüne mutlaka yazıldığı günün tarihi atılır.

9. Sanat, bilim, edebiyat ya da başka alanlarda ünlenmiş bir kişi kendi hayatını kendi ağzından anlatırsa, yani oturup yazarsa buna —- denir. Bu tür yazılarda her şeyi anlatanın ağzından öğreniriz, bu nedenle de öznelidir.

Yukarıdaki parçada boş bırakılan yere aşağıdakilerden hangisi getirilmelidir?

a) biyografi

b) anı

c) otobiyografi

d) günlük

e) gezi

10. İnsanın içini dökmeden edemediği dakikalar olur. Bir dost, bu dakikalarda erişilmez bir değer kazanır. Ama her şey bir dosta söylenmez ki... Onun için, hele bir insan yazarsa, içinin gizli kıvrımlarını görmesini biliyorsa, masasının başına geçip kalemi eline almadan edemez. İç dünyasının inceliklerini yazıya döktükten sonra üzerine bir de tarih atar. İşte —- dediğimiz, yazarın kendi kendisiyle bu alçak sesle konuşmasından doğmuştur. Yukarıdaki parçada boş bırakılan yere aşağıdaki yazı türlerinden hangisi getirilmelidir?

a) deneme

b) makale

c) fıkra

d) günlük

e) eleştiri

11. Aşağıdaki şıklardan hangisinde kelime vurgusu yanlış gösterilmiştir?

a) Kalem

b)   ek

c) Söylenti

d) Ankara

e) Sakarya

12. Aşağıdaki cümlelerden hangisinde vurgu yüklemin üzerinde değıldir?

a) Beni bir başkasıyla mı karıştırdınız?

b) Size en iyi hizmeti sunan kişi bendim.

c) İndir perdelerini şu biten günün.

d) Görünmez bir mezarlıktır zaman.

e) Hiçbir kalbe kapısı kırılarak girilemez.

YANIT ANAHTARI 1-d, 2-e, 3-e, 4-d, 5-b, 6-d, 7-b, 8-e, 9-c, 10-d, 11-d, 12-a

10. BÖLÜM

KENDİMİZİ SINAYALIM

SORULAR

1. Tanzimat’a kadar Türk toplumunda onun yerini destanlar, efsaneler, mesneviler ve halk hikâyeleriyle masallar tutmuştur. Bir edebiyat türü olarak bize Tanzimat’tan sonra Batı’dan gelmiştir. İlk örnekler Fransız edebiyatından yapılma çevirilerdir. Bunlardan ilk tanıdığımız yapıt, Yusuf Kâmil Paşa’nın bir çevirisidir.

Bu parçada sözü edilen edebiyat türü aşağıdakilerden hangisi olabilir?

a) Hikâye

b) Tiyatro

c) Gezi

d) Anı

e) Roman

2. Aşağıdaki parçalardan hangisi tanrısal (hâkim) anlatıcının bakış açısıyla verilmiştir?

a) Masadan kalktık, Enuice pencereye doğru ağır ağır yürüdü ve tespih ağacına bakarken şöyle dedi: “Kuşlar tüneklerine yerleşiyor, bizim için yatma vakti.”

b) Başhekim işitmiş, geldi baktı. Başhekim babamın pek yakın dostlarından olduğu için tanışırız. Beni odasına götürdü, konuştuk, biraz avundum, ama içimdeki coşkuyu yenemiyordum.

c) El sallamak, güle güle diye bağırmak isterdi. Bahtınız açık olsun demek isterdi. Fakat el sallayamazdı, bir eli bütün koluyla birlikte Kutulamare' de, bir kum tepesinde kalmıştı, öbür eli de, pis, sefil fakat kocaman torbasını tutuyordu.

d) Konsolun üzerinde bir cam fanusun altına konmuş eski usul bir saat, sarı yaldız çerçeveli büyükçe bir ayna ve aynanın üst tarafında, duvarda kılıflarıyla asılmış babama ait bir çift çakmaklı tabanca duruyordu.

e) Karanlık göz bebeklerime kadar ilerliyor. Kitabı yavaşça bir kenara bırakıyorum. Başımı kaldırıp az ötede oturan kız kardeşime bakıyorum. Çenesini dizlerine dayamış, karanlığı dinliyor. "Yasemin hep aynı." diye geçiriyorum içimden.

3. I. Gerçek dışı ve olağanüstü bir örüntü üzerine kurulmuş bir olay veya olaylar bütünüdür.

II. Kişileri, toplumun en alt katından en üstüne kadar türlü zümrelerden olabilir.

III. İnsanlara ders verme amacıyla söylenmez.

IV. Yalnızca savaşlarda gösterilen yiğitliklere yer verilir.

V. "Evvel zaman içinde... Bir varmış bir yokmuş..." gibi döşemelerle başlaması, dinleyiciyi hayal atmosferine sokarak geçmiş zamanı iyice belirsiz kılmak içindir.

Yukarıda numaralanmış cümlelerde belirtilen yargılardan hangileri masalla ilgili olarak söylenemez?

a) I ve II

b) II ve III

c) II ve V

d) III ve IV

e) IV ve V

4. Goethe, “Sanat, insanın bir zamanlar yaşamış olduğu duyguyu, kendinde canlandırdıktan sonra, aynı duyguyu başkalarının da hissedebilmesi için hareket, ses, renk veya sözcüklerle belirlenen biçimlerle ifade etme ihtiyacından doğmuştur.” der. Goethe’nin, sanatın doğuşunu anlattığı bu cümledeki altı çizili sözlerle aşağıdakilerden hangisi ilişkilendirilemez?

a) Bale

b) Hikâye

c) Müzik

d) Resim

e) Heykel

5. Batı’daki ilk örnekleri 15. yüzyılda verilen bu tür, bizim yazınımıza Şemsettin Sami’nin kaleme aldığı Taaşuk-ı Talat ve Fitnat’la girmiştir. Olmuş ya da olabilecek olayların anlatıldığı geniş kapsamlı yazılardır. Olaylar, ayrıntılarıyla anlatılır. Kişi kadrosu genellikle geniştir. Kişiler, çoğunlukla, ruhsal ve fiziksel yönleriyle incelenirken çevrenin betimlenmesine de özen gösterilir. Bu parçada sözü edilen yazınsal tür aşağıdakilerden hangisidir?

a) Öykü

b) Tiyatro

c) Gezi yazısı

d) Anı

e) Roman

6. Fabl ile ilgili olarak aşağıdaki yargılardan hangisi yanlıştır?

a) Fransız edebiyatı sanatçısı Lamartine bu türdeki yapıtlarıyla tanınmıştır.

b) Kişileştirme ve konuşturma sanatlarından yararlanır.

c) Kahramanları çoğunlukla hayvanlardan seçilen, ders verme amacı güden, genellikle manzum bir türdür.

d) Masalda olduğu gibi fablda da dostluk, dayanışma, korku, öfke, kurnazlık gibi evrensel konular işlenir.

e) Beydeba'nın Kelile ve Dimne adlı yapıtı bu türün başarılı bir örneğidir.

7. Durum veya kesit hikâyeciliği denilen ----tarzı hikâyede serim düğüm çözüm şeklinde sıralanan bir olayın anlatımı öykünün temeli oluşturmaz. Bu tarz hikâyelerde bir anlık bir düşünce, durum, akla gelen bir imge, ya da hayatın veya o anın içinde oluşan bir kesit öykünün temelini oluşturur. ---- ,günlük yaşamın her hangi bir kesitini ele alıp anlatan öykünün bizdeki temsilcisidir.

Bu parçada boş bırakılan yerlere aşağıdakilerin hangisinde verilenler getirilmelidir?

a) Maupassant - Ahmet Mithat Efendi

b) Kafka - Sait Faik Abasıyanık

c) Çehov - Memduh Şevket Esendal

d) Maupassant - Ömer Seyfettin

e) Çehov - Haldun Taner

8. Kırlangıçların mahallesinde bir kalabalık var bugün. Kayaların, ağaçların başları tepeleme kuş dolu. Hepsi kırlangıç olsa iyi. Serçeler

bir sarmışlar ki etrafı, göz gözü görmüyor. Kartallar duymuşlar haberi. Başlarını eğmişler; aşağıya, durmadan kırlangıçların mahallesine bakıyorlar. Geçmekte olan bir kaç köylü çocuk: — Acaba ne oluyor diye yaklaşınca irkildi kuşların tümü. Ahmet’le Mehmet bu kadar çok kuşu bir arada görünce, parladı sevinçten kabardı. Ancak bir iki köylünün densizliği büyük bir gösteriyi kaçırarak değildi. Onca kuş hemen haberleştiler aralarında, birden saldırarak bunlara, başladılar başlarındaki takkeleri gagalamaya. Canlarını zor kurtardı Ahmet’le Mehmet. Doğrusu hiç görülmemişti böylesi. Acaba ne oluyordu ki, kuşlar insanlara saldırarak kadar ileri gidiyor, göze alıyorlardı tehlikeyi?

Bu metinde hikâyenin yapı unsurlarından hangisiyle ilgili bir ayrıntı yoktur?

a) Zaman

b) Mekân

c) Kişi

d) Olay

e) Anlatıcı

9. • Yer ve zaman kavramları belirsizdir. Genellikle “Hint, Yemen, Çin, Maçin” kullanılır.

• Genellikle bir eğitim amacı güdülür; bu yönüyle didaktik (öğretici) bir nitelik taşır.

• Anlatım kısa ve yoğun olup kişileri her tabakadan seçilebilir.

• Millî ve dînî motiflere pek yer verilmez ve evrensel esaslara dayanır.

Yukarıda verilen özellikler aşağıdaki metin türlerinden hangisiyle ilgilidir?

a) Roman

b) Halk hikâyesi

c) Mesnevi

d) Fabl

e) Masal

10. Aşağıdaki parçalardan hangisi kahramanın bakış açısıyla verilmiştir?

a) Daha sonraki günlerde Paris'te bir Türk bulmak amacıyla yollara düştü, aramaya koyuldu. Babasına bir mektup göndermek zorundaydı. Ancak hangi vasıta ile göndereceğini bulamadı.

b) Havanın kararmasına az kaldı. Akşam yemeğini her zaman gittiğim restorantta yemeye karar verdim. Burası nezih, sessiz, sakin bir yerdi. Her zamanki masama oturdum, tam da denize bakan masa...

c) Mehmet Ali bir süre sonra tekrar askere alınır. Ahmet Celâl köyde istenmediğini düşünmektedir. Ahmet Celâl bir gün çok bunalınca dolaşmaya çıkar, Emine'yi görür.

d) Samimi bir arkadaşymış gibi ellerini kederli binbaşının omuzlarına koyar. Binbaşı aniden elektrik çarpmışa döner ve kafasını yaşlı askere doğru çevirir.

e) Handan buna çok sinirlenir ve Nâzım'ın evlenme teklifini reddeder. Bu olaydan kısa bir süre sonra da Handan, Hüsnü Paşa diye biriyle evlenir.

YANIT ANAHTARI 1-a, 2-c, 3-d, 4-e, 5-e, 6-a, 7-c, 8-a, 9-e, 10-b

11. BÖLÜM

KENDİMİZİ SINAYALIM

SORULAR

1. Aşağıdakilerden hangisi bilimsel metinlerin özelliklerinden değildir?

- a) Estetik bir kaygı taşımaz.
- b) Bir plan dâhilinde yazılır.
- c) Araştırma ve incelemelere dayanır.
- d) Bilimsel bir üslupla yazılır.
- e) Mecazlara yer verilebilir.

2. Aşağıdakilerden hangisi bilimsel metinlere örnek oluşturmaz?

- a) Makale
- b) Tez
- c) Nutuk
- d) Rapor
- e) Bildiri

3. Aşağıdakilerden hangisi bildirinin özelliklerinden değildir?

- a) Bilimsel toplantılarda sunulur.
- b) Dinleyiciler önünde sunulur.
- c) Tebliğ olarak da adlandırılır.
- d) Bildiriler yayımlanmaz.
- e) Bilimsel bir üslupla hazırlanır.

4. Üniversitelerde öğrencilerin ya da öğretim üyelerinin akademik derece elde etmek için hazırladıkları bilimsel metinlerdir. Yukarıda tanımlanan bilimsel metin hangisidir?

a) Bildiri

b) Rapor

c) Makale

d) Tez

e) Konferans

5. Aşağıdakilerden hangisi makalenin özelliklerinden değildir?

a) Giriş, gelişme ve sonuç bölümleri şeklinde planlanır.

b) Delil ve ispata dayanmaz.

c) Dergilerde yayımlanır.

d) Konunun uzmanları tarafından değerlendirilir.

e) Bilimsel bir üslupla yazılır.

6. Aşağıdakilerden hangisi tezde bulunmaz?

a) Gerekçe

b) Ön söz

c) Özet

d) İçindekiler

e) Kaynaklar

7. Bir kaynağın tam künyesinde hangi bilgi yer almaz?

a) Yazar adı

b) Yayın yılı

c) Kaynağın yazıldığı yer

d) Yayın yeri

e) Kaynağın adı

8. Dilimize Arapça ve Farsçadan geçmiş kişi ve yer adlarının Türkçedeki kullanımına göre aşağıdakilerden hangisinin yazımı doğrudur?

a) Fuad

b) Mehmed

c) Haleb

d) Necmeddin

e) Şam

9. Öğrencilere dönem ödevi verilmesinin amaçları arasında aşağıdakilerden hangisi yoktur?

a) Derste hedeflenen kazanımlara katkı sağlamak.

b) Öğrencilerin araştırma yapmalarını sağlamak.

c) Öğrencilerin yorum yapma becerilerini geliştirmek.

d) Dersin başarı durumunu yükseltmek.

e) Öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini geliştirmek.

10. Ödev hazırlama süreciyle ilgili aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- a) Ödev hazırlarken konuyla ilgili detaylı araştırma yapılmalıdır.
- b) Ödev tek bir kaynaktan yapılmalıdır.
- c) Ödev giriş, gelişme ve sonuç bölümünden oluşacak biçimde planlanmalıdır.
- d) Ödevin yazımı konusunda dersin öğretmeni tarafından belirlenen şartlara uyulmalıdır.
- e) Yararlanılan kaynaklar ödevin sonunda gösterilmelidir.

YANIT ANAHTARI 1-e, 2-c, 3-d, 4-d, 5-b, 6-a, 7-c, 8-e, 9-d, 10-b

12. BÖLÜM

KENDİMİZİ SINAYALIM

SORULAR

1. İdeal konuşma hızı dikkate alındığında bir kişinin dakikada kaç kelime ile konuşması gerekir?

a) 100-125

b) 125-150

c) 150-175

d) 175-200

e) 200-225

2. El ile selamlaşmak aşağıdakilerden hangisi içinde tanımlanır?

- a) Kurumsal İletişim
- b) Sözlü İletişim
- c) Yazılı İletişim
- d) Sözsüz İletişim**
- e) Görsel İletişim

3. İletişimde aşağıdakilerden hangisi olumlu bir role sahip değildir?

- a) Gülümsemek
- b) Nezaket
- c) Ön yargı**
- d) Dinlemek
- e) Geri bildirim

4. Gümüşhane'nin Hacılar köyünde, kahveye adım attığınızda "Selamünaleyküm" dersanız kimse sizi yadırgamaz. Ancak aynı şeyi İstanbul'un Nişantaşı semtinde bir kafeye girdiğinizde yaparsanız cevap alamayacağınız gibi, orada oturanlar tarafından tuhaf karşılanacağınızı söyleyebilirim.

Yukarıdaki paragrafta iletişimde rol oynayan hangi unsurdan söz edilmektedir?

- a) Dinlemek
- b) Ortak Semboller**
- c) Geri Bildirim
- d) Kaynak
- e) Beden Dili

5. Eller ve kolların kapalı olması iletişimde genellikle hangi anlama gelir?

a) Tartışma isteği

b) İletişime kapalı olmak

c) Karşısındakinin söylediklerine katılmamak

d) Karşısındakini önemsememek

e) Konuşmayı sevmemek

6. Beden dili ile ilgili aşağıdakilerden hangisi doğru bir ifade değildir?

a) Sözsüz iletişimdir

b) İletişimde en az paya sahiptir

c) Jest ve mimikleri içerir

d) Konuşmayı tamamlar

e) Herkes tarafından kullanılır

7. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tırnak kullanımına ihtiyaç vardır?

a) İnsanlar hangi dünyaya kulak kesilmişse öbürüne sağlar.

b) Tevfik Fikret'in Sis şiirinde İstanbul kötümser bir gözle anlatılır.

c) Orhan Pamuk, eserinde nakkaşların dünyasını ele almıştır.

d) Milletvekilleri bu kararı mecliste görüşmeye açacaklar.

e) Müslümanlar için cami tıpkı Hristiyanların kilisesi kadar önemlidir.

8. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde tek tırnak yanlış kullanılmıştır?

a) Buket Uzuner'in İstanbullu'lar diye bir romanı var.

b) Osmanlı'dan günümüze pek az şey kaldı.

c) Antalya'nın kumsalları bu sene de turistlerin ilgi odağı oldu.

d) Sinemanın icadı Lumiere Kardeşler'in merakı ve gayretiyle oldu.

e) Yeni yazım Türk Dili'nin yaz sayısında çıkacak.

9. Aşağıdakilerin hangisinde yazım yanlışı yoktur?

a) Namık Kemal'in Vatan Yahut Silistre'si döneminde büyük yankı uyandırdı.

b) Milliyet Sanatın son sayısında çok iyi yazılar yer alıyor.

c) İstanbul'un Abide-i Hürriyet Caddesin'nde buluşacağız.

d) Her şehirde bir Artvin'liler derneği var sanırım.

e) Yarın 14.00'te Büyük Postanenin önünde olacağım.

10. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde yazım yanlışı bulunmaktadır?

a) Komşumuz haftaya ABD'ne gidiyor.

b) Bursa Büyükşehir Belediyesi'nin internet adresine baktım.

c) Burada bir süre yaşayan kendini Sakaryalı hissetmeye başlıyor.

d) Fransız yönetmenler Fransa'nın kültürünü çok iyi yansıtabiliyor.

e) Ankara'dan yetkililer gelip konuyu inceleyecekmiş.

YANIT ANAHTARI 1-b, 2-d, 3-c, 4-b, 5-b, 6-b, 7-b, 8-a, 9-a, 10-a

13. BÖLÜM

KENDİMİZİ SINAYALIM

SORULAR

1. Aşağıdakilerden hangisi sözlü anlatımda başarıyı etkilemez?

- a) Güzel konuşma tekniklerinin bilinmesi
- b) Dilin kurallarına dikkat etmek
- c) Zengin bir kelime hazinesine sahip olmak
- d) Dinleyici grubunu iyi seçmek
- e) Beden dilini iyi kullanmak

2. Belirli bir konu hakkında, konunun uzmanı bir kişi tarafından dinleyicileri bilgilendirmek amacıyla yapılan konuşmadır.

Yukarıda tanımlanan sözlü anlatım türü hangisidir?

- a) Münazara
- b) Nutuk
- c) Konferans
- d) Panel
- e) Forum

3. Aşağıdakilerden hangisi bireysel konuşmalardandır?

- a) Panel
- b) Nutuk
- c) Münazara

- d) Forum
- e) Açık oturum

4. Aşağıdakilerden hangisi açık oturumun özelliklerinden biri değildir?

- a) Birden fazla konuşmacı yer alır.
- b) Radyo, televizyon ya da internet ortamında gerçekleştirilebilir.
- c) Açık oturum bir başkan tarafından yönetilir..
- d) Açık oturum sonunda dinleyiciler de görüşlerini bildirebilir.
- e) Konuşmacılar görüşlerini desteklemek için belgeler sunabilir.

5. Daha çok bilim ve sanat alanlarında düzenlenen, katılımcıların inceleme ve araştırmaya dayalı görüşlerini sözlü olarak sundukları toplantılardır.

Yukarıda tanımlanan sözlü anlatım türü hangisidir?

- a) Forum
- b) Panel
- c) Açık oturum
- d) Münazara
- e) Sempozyum

6. Aşağıdakilerden hangisi sempozyumun özelliklerinden değildir?

- a) Konuşmacılar konuşmalarını jüri önünde yaparlar.
- b) Bir ya da birkaç gün sürebilir.
- c) Açılış konuşması yapılır.

- d) Kapanış konuşması yapılır.
- e) Üniversiteler tarafından düzenlenebilir.

7. I Bir konunun iki farklı yönü tartışılır.

II Tartışma dinleyiciler ve jüri önünde yapılır.

III Öğrencilerin konuşma ve bir konuyu savunma becerilerini geliştirme amaçlıdır.

Yukarıdaki özellikler hangi sözlü anlatım türüne aittir?

- a) Konferans
- b) Forum
- c) Münazara
- d) Açık oturum
- e) Panel

8. Aşağıdakilerden hangisinde forumun açık oturum ve panelden farklı özelliğine yer verilmiştir?

- a) Sayıları üç ile beş arasında değişen konuşmacı bulunur.
- b) Dinleyiciler önünde gerçekleşir.
- c) Bir başkan tarafından yönetilir.
- d) Kamuoyunu ilgilendiren bir konu tartışılır.
- e) Dinleyiciler de tartışmaya katılabilir.

9. Aşağıdaki cümlelerin hangisinde ünlem veya soru işaretinin yay araç içinde gösterilmesi gerekmez?

- a) Asıl adı Mehmet olan Fuzûlî 1496 ? yılında doğmuştur.

b) Eyvah! Sınava geç kaldım.

c) İsteseymiş bir günde bitirirmiş ! ama vakti yokmuş !.

d) Sakarya'dan Antalya'ya beş ? saatte gitmiş.

e) Çocuğunun çok uslu ! olduğunu söyler.

10. Aşağıdakilerden hangisi köşeli ayracın kullanıldığı yerlerden biridir?

a) Başka bir kimseden veya yazıdan olduğu gibi aktarılan sözler içine alınır.

b) Özel olarak vurgulanmak istenen sözler içine alınır.

c) Tiyatro eserlerinde ve senaryolarda konuşanın hareketlerini, durumunu açıklamak ve göstermek için kullanılır.

d) Cümledeki anlamı tamamlayan ve cümlenin dışında kalan ek bilgiler için kullanılır.

e) Metin aktarmalarında, çevirilerde, alıntılarda çalışmayı yapanın eklediği sözler için kullanılır.

YANIT ANAHTARI 1-d, 2-c, 3-b, 4-d, 5-e, 6-a, 7-c, 8-e, 9-b, 10-e

14. BÖLÜM

KENDİMİZİ SINAYALIM

SORULAR

1. Konuşma öncesinde ilk yapılması gereken şey ..... bilmektir.
Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere hangisi getirilmelidir?

- a) Ne giyeceğinizi
- b) Ne kadar süreyle konuşacağınızı
- c) Ne hakkında konuşacağınızı
- d) Ne gibi farklılıklar yapabileceğinizi
- e) Ne tür sonuçlar elde edeceğinizi

2. Aşağıdakilerden hangisi hazırlıklı konuşmalarla ilgili doğru bir bilgi değildir?

a) Öncesinde prova yapılmalıdır.

b) Konuşma metni ezberlenmelidir.

c) Not kâğıtlarına bakılabilir.

d) Süreye dikkat edilmelidir.

e) Çarpıcı bir giriş düşünölmelidir.

3. “Kime hitap ediyorum?” sorusunun cevabı ..... verir. Yukarıdaki cümlede boş bırakılan yere hangisi getirilmelidir?

a) Provayı

b) Aktif dinlemeyi

c) Yaratıcı dinlemeyi

d) Hedef kitleyi

e) Dinleyici alışkanlıklarını

4. Doğaçlama konuşmalarda aşağıdakilerden hangisi diğerlerine göre daha az belirleyicidir?

a) Hedef kitle

b) Bilgi ve tecrübe

c) Beden dili

d) Konuşma süresi

e) Konu hakkında bilgi sahibi olmak

5. Topluluk önünde yapılan konuşmalarla ilgili aşağıdaki bilgilerden hangisi yanlıştır?

a) Heyecan kontrol altına alınmalıdır

b) Hedef kitlenin beklentileri dikkate alınmalıdır

c) Dikkat çekici bir giyim tarzı belirlenmelidir

d) Dinleyicilerle göz teması kurulmalıdır

e) Konuşma süresine uyulmalıdır

6. Aşağıdakilerin hangisi inşat (şiir okuma) için geçerli olamaz?

a) Şiirin ezberden okunması önemlidir

b) Şiir kötü de olsa iyi okunabilmelidir

c) Okuma beden dili ile desteklenmelidir

d) Abartılı hareketlerden kaçınılmalıdır

e) Şiirin ruhuna uygun bir okuma yapılmalıdır

7. Aşağıdakilerin hangisinde konuşma çizgisi hakkında verilen bilgi yanlıştır?

a) Konuşmalar tırnak içinde verildiğinde uzun çizgi kullanılmaz.

b) Tiyatro metinlerinde sıkça kullanılır.

c) Şiirde kullanılmaz.

d) Uzun çizgi olarak da adlandırılır.

e) Diyalogların bol olduğu romanlarda çokça kullanılır.

8. Kısa çizgi için aşağıdakilerden hangisi doğru değildir?

a) Ara söz çizgisi olarak da adlandırılır.

b) Kelimelerin kökleri, gövdeleri ve eklerini birbirinden ayırmak için kullanılır.

- c) Fiil kök ve gövdelerini göstermek için kullanılır.
- d) Heceleri göstermek için kullanılır.

e) Alıntıları göstermek için kullanılır.

9. İstanbul'un Kanlıca, Kandilli, Beylerbeyi, Çamlıca, Erenköyü gibi semtlerindeki eski konaklarda, köşklere ve yalılarda Türkçeyi bir musiki gibi seslendiren eski Türk kadınları, bu dili, eskiden hemen yalnız Farisi için kullanılan bir tabirle bir "kuş dili" hâline getirmiş, öylesine tabii bir ses ve ifade güzelliğine ulaştırmışlardır (Nihad Sami Banarlı)

Soru: Yukarıdaki paragrafta geçen "kuş dili" sözüyle yazarın İstanbul Türkçesi hakkında anlatmak istediği aşağıdakilerden hangisidir?

- a) Çok sözcük içermesi
- b) Bülbül gibi ahenkli ve güzel bir konuşmaya sahip olması
- c) Özel bir işaret sistemi içermesi
- d) Hızlı ve akıcı konuşulması
- e) Kuş dili bilenlerin bu dili de iyi konuşması

10. İstanbul Türkçesi için aşağıdakilerden hangisi söylenemez?

- a) Türk dilinin bir ağzıdır.
- b) Asırlar içinde gelişmiş ve yerleşmiştir.
- c) Standart konuşma dilimizin temelini oluşturur.
- d) Halktan çok saray erkânının konuştuğu bir dildir.
- e) Yabancı dillerden aldığı kelimeleri Türkçe sese kavuşturur.

YANIT ANAHTARI 1-c, 2-b, 3-d, 4-d, 5-c, 6-b, 7-c, 8-e, 9-b, 10-d